

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
дизайну

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА
ГУРТКОВІЙ РОБОТІ**

Освітня програма: ОР «Бакалавр»

Спеціальність: 014.12 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (Образотворче мистецтво)

Галузь знань: 01 ОСВІТА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання декоративно-прикладного мистецтва на гуртковій роботі
Викладач	Доцент Гнатюк Михайло Васильович
Контактний телефон викладача	0979060073
E-mail викладача	hm1405@ukr.net
Формат дисципліни	лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php
Консультації	Консультації проводяться щотижня (1 год.), до самостійної роботи проводяться на лекційних заняттях та дистанційно.
2. Анотація до курсу	
<p>«Методика викладання декоративно-прикладного мистецтва і дизайну» вивчається на спеціальності «Середня освіта» у п'ятому і шостому семестрах третього курсу і покликаний забезпечити оволодіння сучасними формами і методами навчання необхідними для викладання в загальноосвітній школі. Засвоєння навчального матеріалу відбувається в процесі теоретичного та практичного вивчення традиційних видів декоративно-прикладного мистецтва і художніх технік, психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей середнього віку. Методи художньо-графічного, мистецтвознавчого аналізу та моделювання є основними в оволодінні основами художніх ремесел, формуванні творчої особистості, її світоглядних орієнтацій і компетентностей, виховання потреб самореалізації, духовного розвитку і вдосконалення. Засвоєння практичних навиків і прийомів роботи є важливим компонентом у програмі з підготовки майбутніх вчителів.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни – сформулювати базові знання теорії народного декоративно-прикладного мистецтва та методики навчання, розвиток практичних навичок та умінь в галузі етнодизайну, художнього виховання дітей.</p>	
<p>Завдання навчальної дисципліни:</p> <p>- Мет. ДПМ</p> <p>Інтегральна компетентність (C0). Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах та у процесі навчання за спеціальністю.</p> <p>Комунікативна (C1) - здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ - у навчанні і на практиці; здатність використовувати засоби художньої виразності у сучасному полікультурному просторі.</p> <p>Соціальна і громадянська компетентність (C4) - здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію в загальноосвітньому процесі, працювати в команді з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного мультикультурного суспільства, діяти соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих.</p> <p>Контрольна (C5) - здатність вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж навчання в університеті та усього життя, оцінювати прогрес і результати навчання.</p> <p>Проектувальна (C6) - здатність генерувати нові ідеї, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі.</p> <p>Управлінська (C7) - здатність забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки.</p>	

Фахові (предметні) компетентності

Здатність до теоретичного освоєння мистецької спадщини, фахової орієнтації у сучасному світовому та українському образотворчому просторі.

Володіння образотворчою грамотою на рівні, необхідному для сприймання, оцінки та створення художнього образу.

Здатність до практичної художньої діяльності.

Здатність до творчої, художньо-педагогічної, організаторської та художньо-естетичної діяльності, спрямованої на духовний і культурний розвиток особистості.

Здатність планувати процес навчання образотворчого мистецтва у загальноосвітній школі та у позашкільних закладах, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів.

Здатність до організації і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, участь у мистецьких проектах, майстер-класах, виставках).

Здатність до застосування в освітньому процесі сучасних художньо-педагогічних технологій.

Здатність до виявлення творчих здібностей дитини, застосовуючи методи діагностування навчальних та художньо-творчих досягнень учнів та прогнозувати їх особистісний розвиток.

Здатність застосовувати засоби образотворчого мистецтва в процесі естетичного виховання школярів.

Здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології для забезпечення якості оволодіння основами образотворчості в середніх загальноосвітніх закладах з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва.

Результати навчання

Планувати процес навчання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі та позашкільному закладі, здійснювати організацію і проведення позакласної роботи з відвідування виставок, майстер-класів, музеїв, мистецьких фестивалів тощо.

- здатність формувати уявлення про сутність, види та жанри мистецтва, вміння фахово орієнтуватися у сучасному світовому та українському образотворчому просторі, засвоєння системи мистецьких знань, художньо-естетичних понять і категорій, необхідних для викладання образотворчих дисциплін у школі та позашкільних закладах

- розширення і збагачення художньо-естетичного досвіду опанування художніми вміннями та навичками, здатність до практичної художньої діяльності, підвищення професійної майстерності

- володіння образотворчою грамотою на рівні, необхідному для сприймання, оцінки, створення художнього образу та консультування творчих особистостей в процесі освітньо-практичної діяльності

формування художньої компетентності - здатності реалізувати свій естетичний потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості) на практиці для успішної художньо-професійної діяльності, усвідомлюючи відповідальність за її результати

володіння ручними та механізованими інструментами, пристроями, обладнанням, здатність до виконання основних технологічних операцій у відповідності з обраним матеріалом та технікою виконання

-формування емоційно-естетичного рівня, культури почуттів, виховання естетичного сприйняття дійсності та особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва

здатність виявляти творчі здібності учнів, прогнозувати та сприяти особистісному розвитку на основі їх творчо-художніх досягнень

здатність до засвоєння фундаментальних знань з комп'ютерних технологій, та вміння застосувати їх у професійній діяльності

виховання здатності сприймати, інтерпретувати та оцінювати художні твори, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи свої думки та оцінки

здатність керувати художньо-творчою діяльністю учнів, враховуючи їх вікові та індивідуальні можливості, спонукати до самореалізації та самовдосконалення

здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології для забезпечення якості вивчення учнями образотворчого мистецтва в загальноосвітніх школах та позашкільних закладах

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

• **Знати:**

- основні поняття з теорії та методики викладання мистецтва (види, жанри декоративно-прикладного мистецтва і дизайну), художні техніки і методи його навчання від найдавніших часів;
- загальні питання методики викладання;
- критерії оцінювання робіт учнів та зображувальної діяльності загалом;
- принципи роботи з дітьми різних вікових груп та організації навчально-виховного процесу;
- сучасні художньо-педагогічні технології навчання та підходи до творчості.

• **Вміти:**

- виконувати декоративні роботи з різних видів ДПМ (розпис петриківський, яворівський, писанковий);
- проводити уроки в школі з основних розділів програми (малювання декоративне, ліплення з пластиліну і глини, проведення бесід, гурткової роботи);
- складати конспекти уроків з тем та розділів програми, планувати позакласну і позашкільну роботу, самостійно виготовляти наочні посібники, таблиці, в різних художніх техніках, використовувати ТЗН;
- будувати логічні зв'язки між елементами, мотивами і сюжетами в тематичних композиціях;
- виконувати шрифтові композиції з художнього оформлення в школі (стінгазета, дошка оголошень, вітальна листівка).

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			40		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			20		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий		
1-2	Середня освіта	3	Н		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Декоративно-прикладне мистецтво і методика як предмет вивчення. Мета і завдання.	Лекція	[1, 13, 15, 20]	Ознайомитися з фак. літературою з акт. питань худ. освіти.		До наступн. заняття за розкладом
Тема 2. Мет-ка ознайомл. учнів з творами ДПМ, їх пошуку і фіксації на електронні носії.	Лекція	[1, 15, 18, 21]	Робота із словником спец. термінів		
Тема 3. Аналіз шкільної навчальної програми і календарн. плануванням.	Лекція	[23, 29, 37, 38]	Проаналізувати програму і скласти календ. планування		До наступн. заняття за розкладом
Тема 4. Структура факультативів і гурткових занять. Тема, мета завдання, оцінювання і підсумок.	Лекція	[23, 29, 38]	Підготувати презентацію матеріалів уроків		До наступн. заняття за розкладом

Тема 5. Декоративне малювання в с. Петриківка і методика викладання. Практична робота. Яворівське малювання і пластика в дереві та методика їх навчання. Практична робота: проект іграшки (пташки).	Лекція, практична	[3, 4, 11, 22, 30]	Підготувати презентацію уроків та ілюстрації іграшок. Практ. сам. робота (10 год)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 6. Методика виготовлення яворів. іграшки. Практична робота: модель <i>возика</i> чи <i>колиски</i> за зразком. <i>Ліплення</i> з пластичних матеріалів. <i>Кераміка</i> Гуцульщини і Покуття.	Лекція, практична	[5, 7, 12, 20, 34] [1, 15, 20]	Підготовка проекту іграшки. Вивчення зразків кераміки Покуття. Практ. сам. робота (4 год)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 7. Іграшкарство (дерево, глина, сир, солома). Майстри, школи. Конструктивні особливості іграшок. Кераміка Опішні. Майстри Пошивайли, Білики. Композиція і технологія і виробів.	Лекція, практична	[1, 15, 20, 21]	Підготувати доповідь про роль народної іграшки в худ.-естет. в-ні школярів Практ. сам. робота (10 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 8. Визначні майстри виробів з дерева і металу на Гуцульщині. Використання їх надбань на гуртку. Практична робота: виготовлення дошки.	Лекція, практична	[1, 13, 20, 31]	Вивчення фахової літератури, підгот. презентації виробів з металу і дерева. Практ. сам. робота (4 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 9. Композиція виробів ДПМ і дизайну. Основні прийоми, засоби і закони. Ритм, симетрія в побудові художнього твору. Метод. виготовлення вітражів та ялинкових прикрас.	Лекція, практична	[1, 21, 23, 34]	Вивчення фахової літератури з теми, підгот. презентації, ескізування. Практ. сам. роб. (4 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 10. Трудове навчання і художня праця у вихованні та розвитку дітей. Метод. основи гурткової роботи (<i>форми</i>). Планування практич. завдань, екскурсій. <i>Підсумковий контроль</i> .	Лекція	[24, 15, 16, 24]	Проблемні завд-ня: наведіть приклади ефект. використання м-ва у навч. заклад. (6 год.)		До наступн. заняття за розкладом
Тема 11. Методика вивчення народного житла. Принципи оздоблення хати в різних регіонах. Художні роботи в інтер'єрі школи і обладнання кабінету.	Лекція, практична	[3, 7, 33]	Пошук в електронних носіях типових народних жител (хат). Практ. робота (2 год)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 12. Методика вивчення народної ноші. Виготовлення квітів, вінків, букетів, колачів.	Лекція, практична	[1, 15, 21]	Підготувати доповіді про народний костюм. Практ. робота (4 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 13. Вироби зі <i>шкіри</i> : класифікація і техніки обробки. Стилiстичні особливості <i>вишивки</i> і виробів з <i>бісеру</i> . Методика навчання <i>сильянки</i> .	Лекція, практична	[1, 20]	Підбір зразків виробів. Практ. роб. (4 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
Тема 14. Розпис на тканинах (<i>вибійка, батік</i>):	Лекція,	[1, 21, 23, 24]	Пошук і презентація	5	До наступн.

<p>технологія і методика навчання. <i>Килими, і гобелени</i> та їх вивчення. Вироби О. Кульчицької, С. Нечипоренка, М.Біласа.</p> <p>Тема 15. <i>Писанкарство</i> в естетичному і націон. вихованні. Семантика і символіка. Методика вивчення <i>витинанки (паперопластики)</i>.</p> <p>Тема 16. <i>Художнє конструювання і дизайн виробів з лози, солом, рогози, шпону.</i> Способи обробки і техніки у позашкільній роботі, на уроках праці.</p> <p>Тема 17. <i>Декоративне малювання та оформлення школи. Дизайн у ЗМІ (виготовлення електронної газети, окремої сторінки).</i></p> <p>Тема 18. <i>Конструювання у гуртковій роботі: мета, завдання і методи роботи. Формування творчої активності учнів на заняттях ДПМ.</i></p> <p>Тема 19. <i>Декоративна діяльність у розвитку дітей. Аналіз програми з праці. Дитячий дизайн. Форми і методи пед. взаємодії навч. закладу з родинами. Показові майстер-класи, уроки, практикуми виставки для батьків.</i></p> <p>Тема 20. <i>Український сувенір як вид творчості. Уклад. програми виховного заходу. Підсумкове зан-тя.</i></p>	практична		виробів. Практична робота (4 год.)		заняття за розкладом
	Лекція, Практична	[1, 20, 25, 32]	Підбір зразків писанок. Вик. мал. і витинанок (4 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
	Лекція, практична	[1, 2, 20, 34]	Вивч-ня технології. Практична робота (6 год.)	5	До наступн. заняття за розкладом
	Лекція	[16, 34]	Малюв. орнаменту. Робота з компютерн. прог-ми (2 год.)		До наступн. заняття за розкладом
	Лекція	[1, 23, 34]	Опрац. лекційного матеріалу за темою, (2 год.)		До наступн. заняття за розкладом
	Лекція	[37, 38]	Опрацюв. лекційн. матеріалу за темою. підготов. до провед. уроків (2 год.)		До наступн. заняття за розкладом
Лекція	[1, 15, 20, 34]	Опрацюв. лекційн. матеріалу за темою. Аналіз програми (2 год.)		Підготовка до екзамену за розкладом	
<p>Загальна система оцінювання курсу</p>					
		<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Вид контролю – залік (V сем.) і екзамен (VI сем.). Оцінювання відбувається в 100-бальній шкалі. За залік: практичні роботи (поточний контроль) – 25 балів, письмову підсумкову контрольну роботу (або тести) – 20 балів та самостійну роботу – 55 балів; За екзамен: практичні заняття (поточний контроль) – 30 балів, або письмову контрольну роботу (тести) – 25 балів та самостійну роботу – 20 балів; екзаменаційна робота – 50 балів (максимум).</p>			

Вимоги до письмової роботи	Передбачене одне письмове підсумкове тестування: (у п'ятому сем. – 20, шостому – 25 балів)
Семінарські (практичні) заняття	Максимальна сума – 30 балів. Кожне практичне завдання оцінюється: (у п'ятому сем. – 25, шостому – 30 балів). Практичні роботи оцінюються щонайменше за двома критеріями. Серед них: 1) креативність і оригінальність композиції; 2) володіння технікою виконання; 3) передача кольорів та їх відтінків; 4) відчуття форми і пропорцій; 5) завершеність. Мінімальна сума – 25 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.

7. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання практичних завдань (малюнків). Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання матеріалу обов'язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми шляхом складання проекту-плану уроку з виконанням малюнків, а також практичних вправ із теми. Якщо студент пропустив і не відпрацював більше 50% занять, він повинен скласти відповідне тестування і самостійно виконати практичні завдання. Для отримання заліку і допуску до екзамену необхідне відвідування більш 50% занять, складання тестової контрольної роботи і виконання самостійної роботи.

8. Рекомендована література Базова

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 273 с.
2. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки у школі: Навч.-метод. посібник для студентів худ.-граф. факультетів вищ. навч. закл. К.: ІЗМН, 1997. 312 с.
3. Ганжа П. Таємниці українського рукомесла. К.: Мистецтво, 1996. 190 с.
4. Гарькава Т. А. Петриківський декоративний розпис : підручник / за наук. ред. проф. Є. А. Антоновича. Дніпро : ЛІРА, 2017. 220 с., іл.
5. Герус Л. Українська народна іграшка. Львів: Афіша, 2004. 262 с.
6. Гнатюк М. В. До історії розвитку школи яворівського деревообробництва // Писанка. Верховина, 1997. №1. С. 28-31.
7. Гнатюк М. В. Художнє дерево в інтер'єрі народного житла: монографія. Івано-Франківськ: Плай, 2000. 146 с.
8. Гнатюк М. В. Народне мистецтво і дизайн на виставках у Галичині // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. III. Івано-Франківськ: "Плай", 2001. С. 65-69.
9. Гнатюк М. В. Писанкарство як засіб етновиховання в навчальному закладі / Проблеми української народної педагогіки. Теорія і практика: Зб. наукових статей. Івано-Франківськ: Плай, 2005. С. 199-205.
10. Гнатюк М. В. Яворівській школі – 60 років // Народне мистецтво. К., 2007. №1-2. С. 69.
11. Гнатюк М.В. Декоративне малярство села Петриківки як джерело художнього виховання учнів // Мистецтво в сучасній школі: проблеми пошуків / Матеріали науково-методичної конференції "Актуальні проблеми мистецької освіти: історія і сучасність"(м. Івано-Франківськ, березень 2008) / За заг. ред. доц. М.В.Вовка. Івано-Франківськ: Видав.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ, 2008. Вип. II. С.17-27.
12. Гнатюк М. В. Яворівська іграшка і скриня: історія розвитку та художні особливості // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Вип. XXVIII-XXIX. Івано-Франківськ: Видав.-дизайн. відділ ЦІТ ПНУ імені В.Стефаніка, 2009. С.21-27.
13. Гнатюк М. В., Грєпін'як М. І. Народне мистецтво Гуцульщини і Покуття (кінець XIX – поч. ХХІ ст.): Майстри, школи, музеї. Івано-Франківськ: Вид. ПНУ ім. Василя Стефаніка, 2010. 325 с.
14. Вовк М. В., Гнатюк М. В. Скульптор Кригор Крук: нарис життя і творчості. Івано-Франківськ: Вид. дизайн. відділ ЦІТ ПНУ ім. Василя Стефаніка, 2011. 92 с.
15. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво. Основи образотворчої грамоти

: навч.-метод. посіб. Ч. І. Івано-Франківськ : Ярина, 2016. 196 с.

16. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво. Методика навчання дітей : навч.-метод. посіб. Ч. II. Івано-Франківськ : Ярина, 2017. 246 с.
17. Гнатюк М. В. Українська народна іграшка як засіб художньо-естетичного, трудового і національного виховання // Гірська школа Українських Карпат : наук. фах. вид-ня з пед. наук. Івано-Франківськ, 2017. № 17. С. 81-90.
18. Гнатюк М. Формування компетентності майбутніх учителів початкових класів з образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва і дизайну // Гірська школа в умовах реформування системи освіти: компетентнісний вектор : монографія / За наук. ред. д. п. н. Оліяр М. П.; ДВНЗ «ЛНУ ім. В. Стефаника». Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2018. С. 247-260.
19. Гринюк М. Іграшки з сиру Марії Матійчук. Чернівці: «Колір-Друк». 50 с.
20. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник у двох томах / Запаско Я.П. (керівник авт. колект.), Голод І.В., Білик В.І., Кравченко Я.О., Лупій С.П., Любченко В.Ф., Мельник І.А., Тарновський О.О., Шмагало Р.Т. Львів: Афіша, 2000. Т.1. 364 с., Т. 2. 400 с.
21. Захарчук-Чугай Р. В., Антонович Є. А. Українське народне декоративне мистецтво : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 242 с., іл.
22. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2006. 228 с.
23. Ковальов О. Декоративно-прикладне мистецтво в школі. 1-7 кл. : навч. посіб. Суми: ВТД "Університет. книга", 2006. 144 с. : іл. 52 с.
24. Лосюк П.В. Декоративно-прикладне мистецтво в школі. К.: Рад. школа. 1979. 64 с.
25. Манько В. Українська народна писанка. Львів: «Свічадо». 2005. 41 с., 38 таб.
26. Мельник В. Український декоративний розпис на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 64 с.
27. Найден О.С. Українська народна лялька. К.: ВД «Стилос», 2007. 240 с.
28. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль: навч. книга – Богдан, 2003. 216 с.
29. Полякова Г. А. та ін. Образотворче мистецтво, 1-7 класи. Теорія навчання, календарно-тематичне планування, основні поняття з образотворчого мистецтва: Навч.-метод. посібн. для вчителів. Харків : Скорпіон, 2001. 160 с.
30. Ружицький В. А. Основи петриківського розпису : навчально-метод. посіб. Харків : Скорпіон, 2003. 48 с.
31. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія) / Перед. акад. М. В. Поповича. 2-ге вид. Київ : Ред. вісн. "Ант", 2009. XVI, 408 с.
32. Соломченко О. Г. Писанки Українських Карпат. Ужгород : Карпати, 2002. 238 с.
33. Станкевич М.Є. Українські витинанки. К.: Наукова думка, 1986.
34. Тимків Б. М., Кавас К.М. Виготовлення художніх виробів з дерева. Кн. I-II. Львів: Світ, 1996....
35. Шевченко Є. Відроджуймо народне іграшкарство! // Народне мистецтво, 2007. №3-4. С. 8-11.
36. Музей гончарства (Колегіум мистецтв у Опішному) [URL]:// <https://www.youtube.com/watch?v=x-wD4PaMBD4/25.01.2020> 15:07
37. Програма з образотворчого мистецтва для 5–7 класів загальноосвітніх навчальних закладів розроблена відповідно до Державного стандарту” [URL] // http://old.mon.gov.ua/images/education/average/new_pr/ obr_myst.doc/26.01.2020/ 23:23.
38. Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва в 5-7 класах за новою програмою [URL]: // <https://artbasko.jimdofree.com/26.01.2020/23:30>.
39. «Мистецтво» підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти[URL]://<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki/elektronni-pidruchniki-dlya-1-klasu/pidruchniki-dlya-1-klasu-shkil-z-ukrayinskoju-movoyu-navchannya/27.01.2020/0:30>.
40. «Образотворче мистецтво» підручник для 4 класу ЗНЗ. Резніченко М.І., Трач С.К. Навчальна книга - Богдан [URL]: // https://bohdan-digital.com/userfiles/978-966-10-3850-8.Obrazotv_must_4kl_Reznichenko-2015+.pdf/27.01.2020/0:46
41. Електронні підручники [URL]: // <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/pidruchniki/elektronni-pidruchniki/pidruchniki-dlya-4-klasu/27.01.2020/0:48>.

Орієнтовний перелік творів декоративно-прикладного мистецтва рекомендованих для сприймання

Керамічні вироби Трипілья, давньогрецький вазопіс; предмети Мартинівського скарбу “Танцюючі чоловічки” (VI – VII ст.); **золоті вироби Київської Русі** (колти з птахами); **народна картина** “Козак Мамай”; **українські регіональні писанки, килими, вишивки, народний одяг та іграшка, петриківський розпис; Бахматюк О.** (керамічні вироби); **Шкрібляк Ю.** (художнє дерево); **Кульчицька О.** (замальовки народного одягу та його елементів); **килими:** “Олені”, “Дерево життя”, “Геометричний”; проекти вибійки та декоративних шпалер; **Сколоздра І.** “Чумацький шлях”, “Веснянки”, “Гуцульське мистецтво”, “Український гопак”, (розпис на склі); **Муха М.** “Павич”; **Панко Ф.** “Павичі”, **Білас М.** “Лебеді материнства”, “Чотири пори року” (ткацтво), **Приймаченко М.** “Пава на хмелю”, “Соняшник життя”, “Зелений слон”, **Білокур К.** “Богданівські яблука”; **Хома П.** “Півник”, “Горлиця”; **Собачко-Шостак Г.** народний розпис; **Білоус Х.** витинанки та ін.

Інтернет-ресурси: на допомогу вчителю

<http://www.spadshina.com.ua> – українська спадщина;

<http://prostir.museum/> – музейний простір України;

<http://namu.kiev.ua/> – Національний художній музей України;

<http://honchar.org.ua/pro-muzej/> – Український центр народної культури “Музей Івана Гончара”;

<http://www.mundm.kiev.ua/> – Національний музей українського народного декоративного мистецтва;

<http://www.derev.org.ua/index.html> – дерев'яні храми України;

<http://hutsul.museum/> – Національний центр народного мистецтва Гуцульщини і Покуття;

<http://artclassic.edu.ru/catalog.asp> – колекція “Світова художня культура”;

<http://www.mon.gow.ua> – програма “Образотворче мистецтво”. 1-4 класи загальноосвітніх навчальних закладів.

Викладач доц. Гнатюк М. В. _____